

MASARYKOVA UNIVERZITA, FILOZOFICKÁ FAKULTA

PAVILÓN SECESIE

(SEMINÁRNA PRÁCA)

Predmet: Proseminář: Architektura (forma a funkce)

Vyučující: Mgr. Ondřej Jakubec, Ph.D.

Vypracoval: Marek Bartek

Školský rok: 2014/2015

Semester: Zimný

Obsah

Úvod	3
1. Secesná architektúra vo Viedni.....	4
2. Tvorcovia pavilónu.....	4
2.1. Joseph Maria Olbrich.....	4
2.2. Gustav Klimt.....	5
2.3. Koloman Moser.....	5
3. Pavilón secesie.....	5
3.1. Opis stavby.....	6
3.2. Filozofia stavby.....	7
Záver.....	8
Bibliografia.....	9
Obrazková príloha.....	10

Úvod

“Každému času svoje umenie, každému umeniu svoju slobodu” – toto motto sa nachádza nad hlavným vchodom do najstaršej slobodnej galérie na svete. Pavilón secesie sa nachádza vo Viedni. Táto viac než storočná budova si počas svojho fungovania zachovala svoju pôvodnú myšlienku až dodnes. V dobe vzniku bola určená len pre výstavy **secensných** umelcov, ktorí boli hrubo odmietní viedenskou spoločnosťou, pretože boli považovaní za zhýralcov a bláznov, za čo si táto budova niesla pomenovanie ako diablovo osídlo. Dnes sa však teší veľkej popularite, každoročne ju navštívia tisícky turistov a odohrá sa tam približne 20 výstav, z ktorých sú mnohé pomerne kontroverzné a preto nie je veľmi vyhľadávaná konzervatívnymi milovníkmi umenia, napriek tomu veľmi obľúbená u ľudí, ktorí sú otvorení rôznym iným formám umenia.

1. Secesná architektúra vo Viedni

Vo všeobecnosti je secesná architektúra známa svojou asymetriou, oblými tvarmi. Typickými príkladmi sú diela architektov Gaudího alebo Hortu. Architektonické diela, ktoré vznikali vo Viedni sa však v niektorých veciach odlišujú. Najznámejšími predstaviteľmi boli architekti Otto Wagner a Joseph Maria Olbrich. Pri pohľade na ich tvorbu je možno vidieť, že budovy sú pomerne symetrické, majú jednoduchý, zväčša hranatý tvar. Naopak fasáda je pomerne bohato zdobená rôznymi ornamentami a florálnymi vzormi, ktoré sú buď vo forme nástenných malieb, ale takisto aj rytín. svetovou secesiou však zdieľajú aj mnoho spoločných znakov a práve preto môžeme túto architektúru považovať za secesnú. Medzi tieto spoločné prvky patrí už spomínané využívanie florálnych vzorov, ale takisto aj použitie stavebných materiálov ako sklo, kov, kameň. Typicky secesnými budovami vo Viedni okrem pavilónu secesie sú napr. **Karlsplatz Stadtbahn, Majolikahaus (obr. 1), Österreichische Postsparkasse.**

2. Tvorcovia Pavilónu secesie

2.1. Joseph Maria Olbrich

Joseph Maria Olbrich sa narodil 22.12.1867 v Opave. Pochádzal z rodiny s pomerne dobrým zázemím. Jeho otec, aj okrem iných, vlastnil tehelnú, kde Joseph ako dieťa trafil veľa času a práve tu sa vybudoval vzťah ku architektúre, štruktúre budov.

Svoje štúdium strávil vo Viedni, kde najskôr študoval na Univerzite úžitkového umenia a neskôr na Univerzite výtvarných umení, kde vyhral v súťaži, za čo mu bolo umožnené precestovať Taliansko, Francúzsko a sever Afriky. V roku 1893 sa zamestnal u známeho viedenského architekta Otta Wagnera. Joseph patril medzi jeho najlepších zamestnanov a dodnes sa nevie pri niektorých stavbách určiť, či boli navrhnuté Wagnerom alebo Olbrichom.

V roku 1897 zakladá spolu s Gustavom Klimtom a Kolomanom Moserom hnutie Viedenská secesia, ktorému sa postupne pričleňujú aj iní umelci a o rok na to, ako 30-ročný, navhuje a začína výstavbu pavilónu secesie. O niekoľko rokov odchádza do Darmstadtu, kde navrhuje domy, vrátane svojho. Neskôr úplne skončil s architektúrou a začal sa venovať keramike, navrhovaniu nábytku a hudobných nástrojov. Zomrel vo veku 40 rokov na leukémiu.

2.2. Gustav Klimt

Gustav Klimt je jeden z najznámejších maliarov secesie. Preslávili ho jeho maľby, nástenné maľby, skice ale aj umelecké predmety. V jeho umení je primárnym objektom ženské telo, ktoré je zobrazované v erotických pózach, za čo bol kritizovaný, pretože niektoré jeho diela sa pokladajú až za pornografické. Vo svojich obrazoch využíva aj ornamenty a vzory, ktoré prevzal z japonského umenia.

2.3. Koloman Moser

Koloman Moser bol pôvodne grafický dizajnér, ktorý navrhoval obaly kníh, časopisov a poštové známky. Mal však mnoho vedľajších aktivít, ktoré zahŕňali navrhovanie oblečenia, vitráží, porcelánu, keramiky, fúkaného skla, nábytku a šperkov. Takisto bol jedným z majiteľov spoločnosti Wiener Werkstätte, ktorá bola umeleckým štúdiom s domácimi potrebami. Medzi jeho ďalšie práce patrí aj Zdroj. Jedná sa o portfólio s elegantnými grafickými návrhmi tapisérií, tapiet a látok.

3. Pavilón Secesie

Pavilion secesie bol postavený v rokoch 1898 – 1899 na Friedrichstraße. Jedná sa o stavbu, ktorá bola definovaná ako slobodná galéria. Odohrávali sa v nej secesné výstavy, nakoľko nikde inde nebolo umožnené týmto umelcom vystavovať.

Budova nie je celá pôvodná, nakoľko bola počas 2. svetovej vojny takmer úplne zničená. Niekoľko zmien podstúpila aj pred vojnou. Prvé upravy sa odohrali už v roku 1901, kedy boli zakryté nástenné maľby, ktoré sa nachádzali vo vstupnej hale. Posledné väčšie úpravy prebehli v 50-tych rokoch 20. storočia,

3.1. Opis stavby

Budova má krížový pôdorys. Skladá sa z čiastočne podzemnej (obr. 2), vyvýšenej prízemnej časti (obr. 3) a prvého poschodia (obr.4). Hlavnými stavebnými materiálmi boli betón, kov a sklo. Základným tvarom je kocka. Celá budova je geometrická a hranatá. Jej masívny vzhľad výrazne zjemňuje štrukturovaná kupola, ktorá je tvorená z pozlátených kovových vavrínových listov a taktiež aj florálne a faunové dekorácie na fasáde. (obr. 5)

Vo vyvýšenej prízemnej časti sa nachádza hlavný vchod, ktorý vedie do vstupnej haly. V súčasnosti slúži na predaj lístkov. Zo vstupnej haly sa dá dostať do hlavnej exhibičnej miestnosti. Je to najväčšia miestnosť v budove a je veľmi jednoduchá. Má podlahu z liateho betónu, biele kovové slúpy, biele steny a svetlík, cez ktorý prúdi denné svetlo, takže všetka pozornosť sa sústreďuje na exhibičné kusy

Zo vstupnej haly vedú dve schodiská, jedno na prvé poschodie a druhé do podzemnej časti. Na prvom poschodí sa nachádza Grafický kabinet, ktorý tiež patrí ku výstavným priestorom a prezidentská izba, kde sa odohrávajú niektoré rokovania.

V podzemnej časti sa nachádza krížová galéria a pasáž, ktoré sú štýlovo vyriešené podobne ako hlavná exhibičná miestnosť, obe majú biele steny a podlahu z liateho betónu, lenže nakoľko sú v podzemí osvetlenie tvoria neónové biele svetlá. Okrem týchto dvoch miestností sa tam nachádza ešte jedna, v ktorej sa nachádza Beethovensfriez – nástenná maľba od Gustava Klimta. (obr. 6)

3.2. Filozofia stavby

Keďže budova bola postavená za cieľom slobodného prezentovania umenia, aj jej vzhľad obsahuje mnoho prvkov, ktoré upozorňujú na tento fakt. Stavba je ako keby antického chrámu múdrosti. Pretože v múdrosti sa skrýva sloboda. Prvým znakom je už samotný nápis na vchode (spomínaný v úvode), pod ktorým sa nachádzajú 3 gorgóny, ktoré reprezentujú maliarstvo, architektúru a sochárstvo. (obr.7) Na fasáde sa nachádzajú florálne ornamenty spolu so sochami sóv. Sova je symbol bohyne Atény, teda bohyne múdrosti. Ku hlavnému vchodu vedie široké schodisko, na bokoch ktorého sú umiestnené dve veľké ozdobné misy. Celá budova je "korunovaná" kupolou, ktorá je tvorená vavrincovými listami – vavrincová koruna víťazov.

Záver

Vo svojej seminárnej práci som sa snažil prestaviť Pavilón secesie. Opísal som vám príčiny vzniku tejto stavby, porovnal som ju (a iné viedenské stavby) so zahraničnou secesnou architektúrou. Oboznámil som vás životom troch umelcov, ktorí sa podieľali na výstavbe a navrhovaní tejto budovy, takisto fungovaním tejto inštitúcie a myšlienkou samotnej realizácie.

Túto architektonickú pamiatku som si vybral z viacerých dôvodov. Viedenská secesia patrí medzi moje obľúbené hnutia a páči sa mi tvorba ich umelcov, Viedeň sama o sebe patrí medzi najkrajšie mestá, ktoré poznám, takže vybrať si pamiatku odtiaľ bolo okamžité rozhodnutie, no najdôležitejšia bola pre mňa sympatia, ktorú mám ku tejto galérii a to z dôvodu, že sa mi páči idea slobodného prezentovania umenia a to, že oni vystavujú exponáty, ktoré by nie každá galleria bola ochotná vystaviť.

Bibliografia

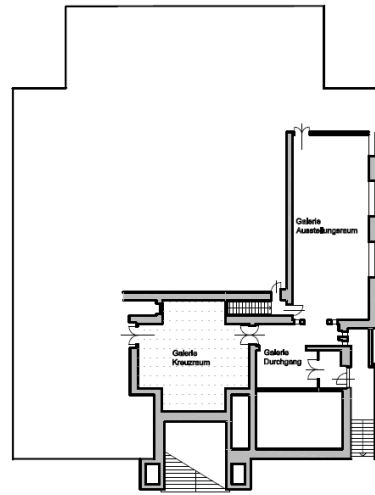

- DOHMER, KLAUS. In welchem Style sollen wir bauen?: Architekturtheorie zwischen Klassizismus u. Jugendstil, 1976
- MULLER, HANS. Jugendstil, 1978
- HASE, ULRIKE VON. Schmuck in Deutschland und Österreich, 1895-1914 : Symbolismus, Jugendstil, Neohistorismus, 1985
- WAENEBERG, ANNIKA. Urpflanze und Ornament: pflanzenmorphologische Anregungen in der Kunsttheorie und Kunst von Goethe bis zum Jugendstil, 1992
- HAIKO, PETER. Joseph Maria Olbrich: Secession Wien – Mathildenhöhe Darmstadt: Ausstellungsarchitektur um 1900, 2006
- FAHR-BECKER, GABRIELLE. Secese, 2007
- SAGNER-DUCHTING, KARIN. Jak je poznáme? Umění secese, 2007
- www.secession.at

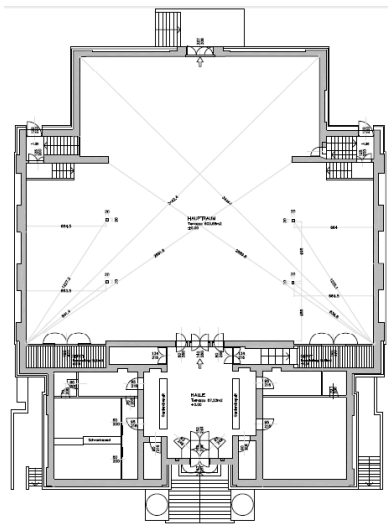
Obrázková príloha

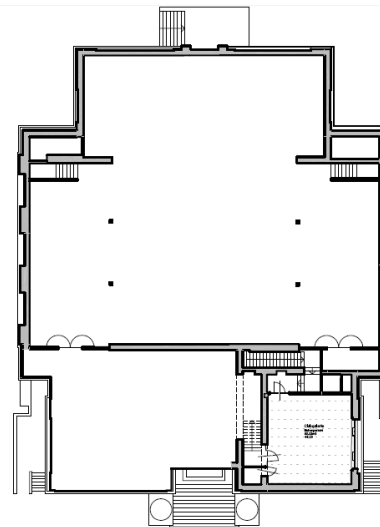
obr.1

obr. 2

obr.3

obr. 4

obr. 5

obr. 6

obr. 7